

Gyártórendszerek Dinamikája

Irányítástechnikai alapfogalmak

Werner Ágnes

Villamosmérnöki és Információs Rendszerek Tanszék

e-mail: werner.agnes@virt.uni-pannon.hu

Tartalom

---

1. Az irányítási feladat
  - irányítási cél, irányítórendszer
  - visszacsatolás és bemenet-tervezés
2. Visszacsatoló szabályozók
  - fajtái és jelei
  - PID szabályozók
3. Operátori eljárások

Az irányítási feladat

Tervezési és irányítási feladatok 2 (ism)

Gyártósor szinten

3. Ütemezés

- rendszeres időközönként
- felhasználva a *megrendeléseket, gyártási terveket és a gyártósor rendelkezésre állását*
- ⇒ gyártási ütemterv
- ⇒ beszállítói megrendelések (nyersanyagok, félkész termékek)

Tervezési és irányítási feladatok 3 (ism)

Munkagép szinten

4. Irányítás, szabályozás

- új művelet(sor) megjelenésekor
- felhasználva az *optimalitási kritériumokat*: minőség, gazdaságosság (trade-off!)
- ⇒ idő-program műveletekre és paraméterekre

Minden szinten

5. Ellenőrzés, diagnosztika

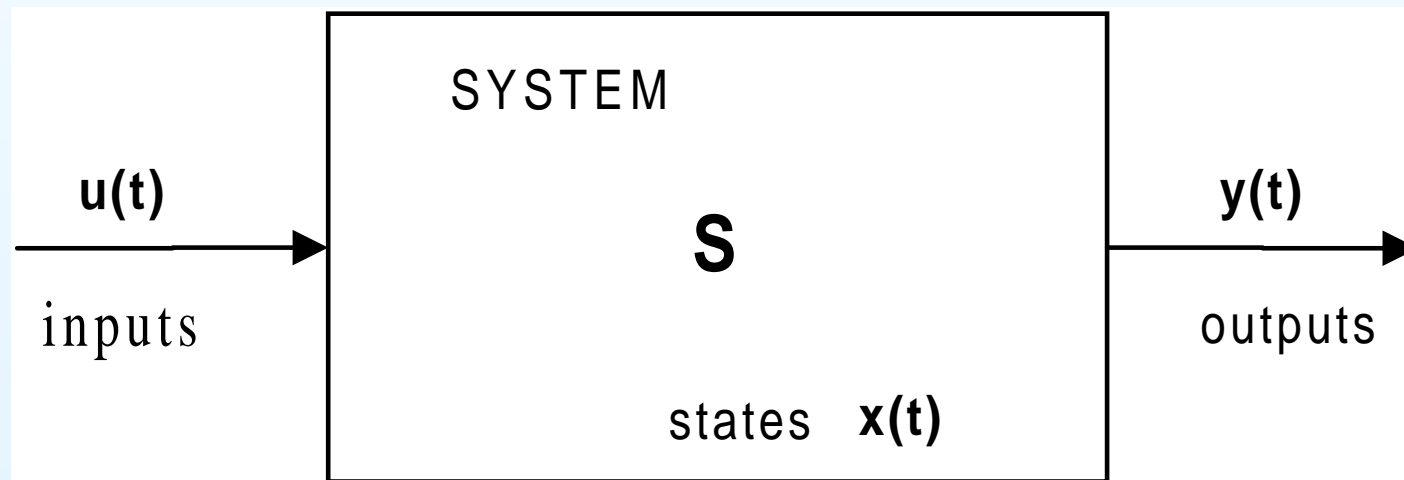
- rendszeres időközönként és új objektum felbukkanásakor
- lokálisan (az adott szinten)
- globálisan:
  - termék szinten
  - üzemrész gazdaságos működése szintjén

Rendszerek – ismétlés

Rendszer (**S**): *jeleken végez műveletet*

$$y = \mathbf{S}[u]$$

- bemenetek (u) és kimenetek (y)
- állapot-változók (x)

A rendszer jel-folyam ábrája

Irányítás – általános problémakitűzés

Adott

- a rendszermodell (paraméterekkel együtt)
- *irányítási cél*

Kiszámítandó

az a *bemeneti időfüggvény* amellyel elérhető az irányítási cél

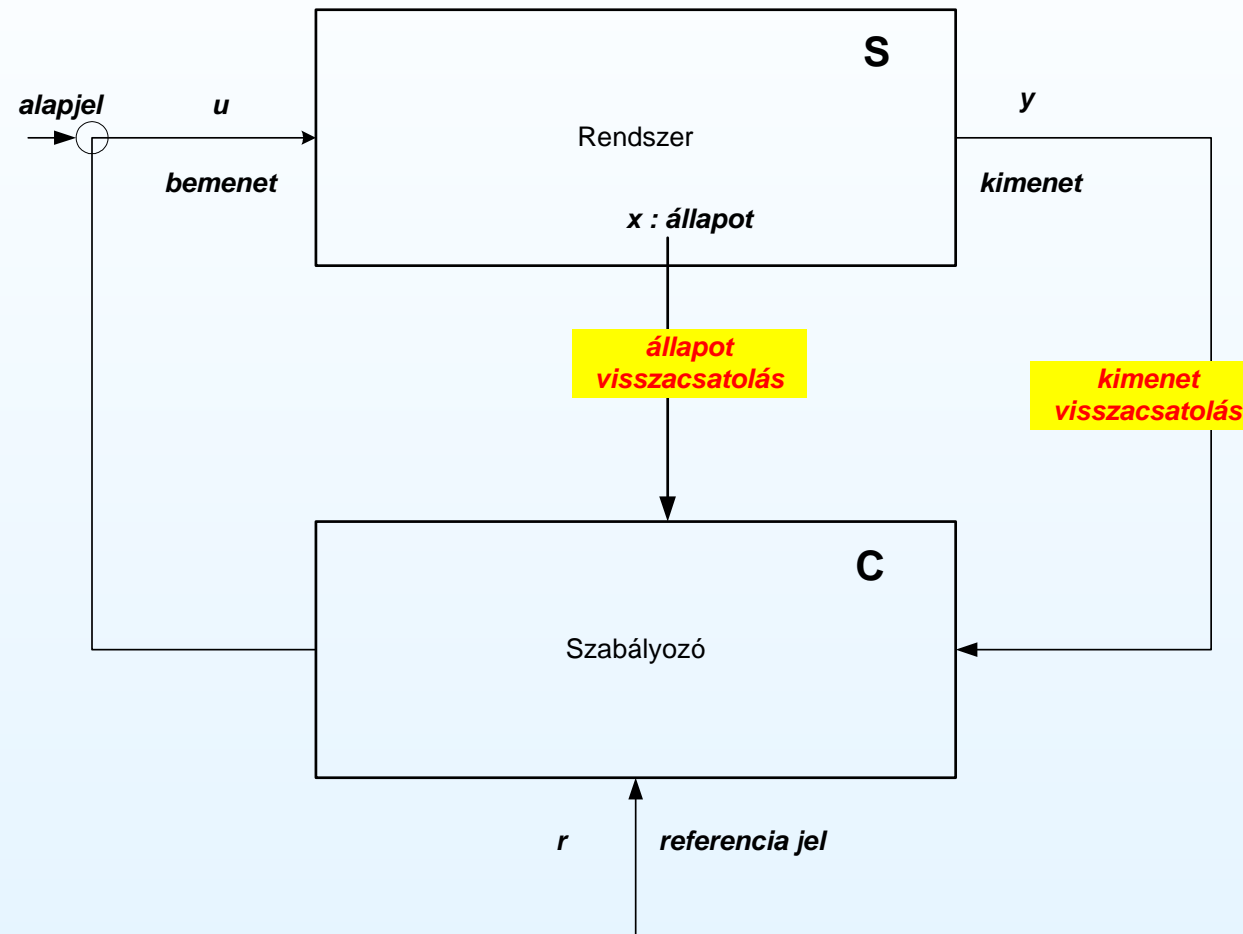
Tipikus irányítási célok:

- stabilizálás (szabályozás)
- zavarelnyomás
- optimális irányítás (legrövidebb idő alatt, legkisebb energia-befektetéssel, stb.)

Visszacsatoló szabályozók

Visszacsatoló szabályozás jel-folyam ábrája

Visszacsatolások típusai

- *állapot-visszacsatolás*, ahol a bemenet csak az állapotoktól függ, azaz

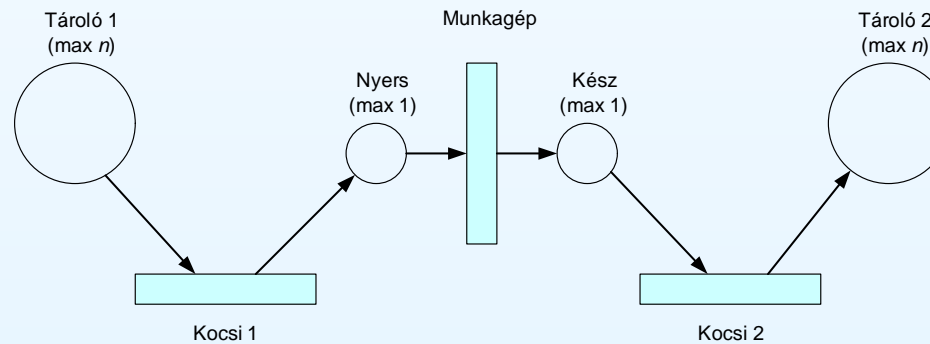
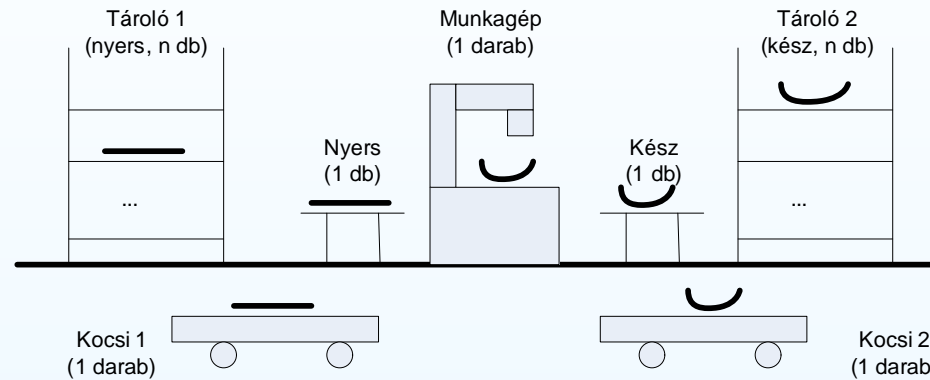
$$u = F(x)$$

- *kimenet-visszacsatolás*, ahol a bemenet csak a kimenetektől függ, azaz

$$u = F(y)$$

- *statikus* visszacsatolás, mikor az F függvény statikus,
- *lineáris statikus* visszacsatolás, mikor az F függvény lineáris és statikus,
- *teljes állapot-visszacsatolás*, mikor a bemenet az **állapotvektor minden elemétől függ.**

Egyszerűbb gyártórendszer példa

Bemenet: nyersanyag munkadarabok száma "Tároló 1"-en, n_{T1}

Kimenet: késztermék munkadarabok száma "Tároló 2"-en, n_{T2}

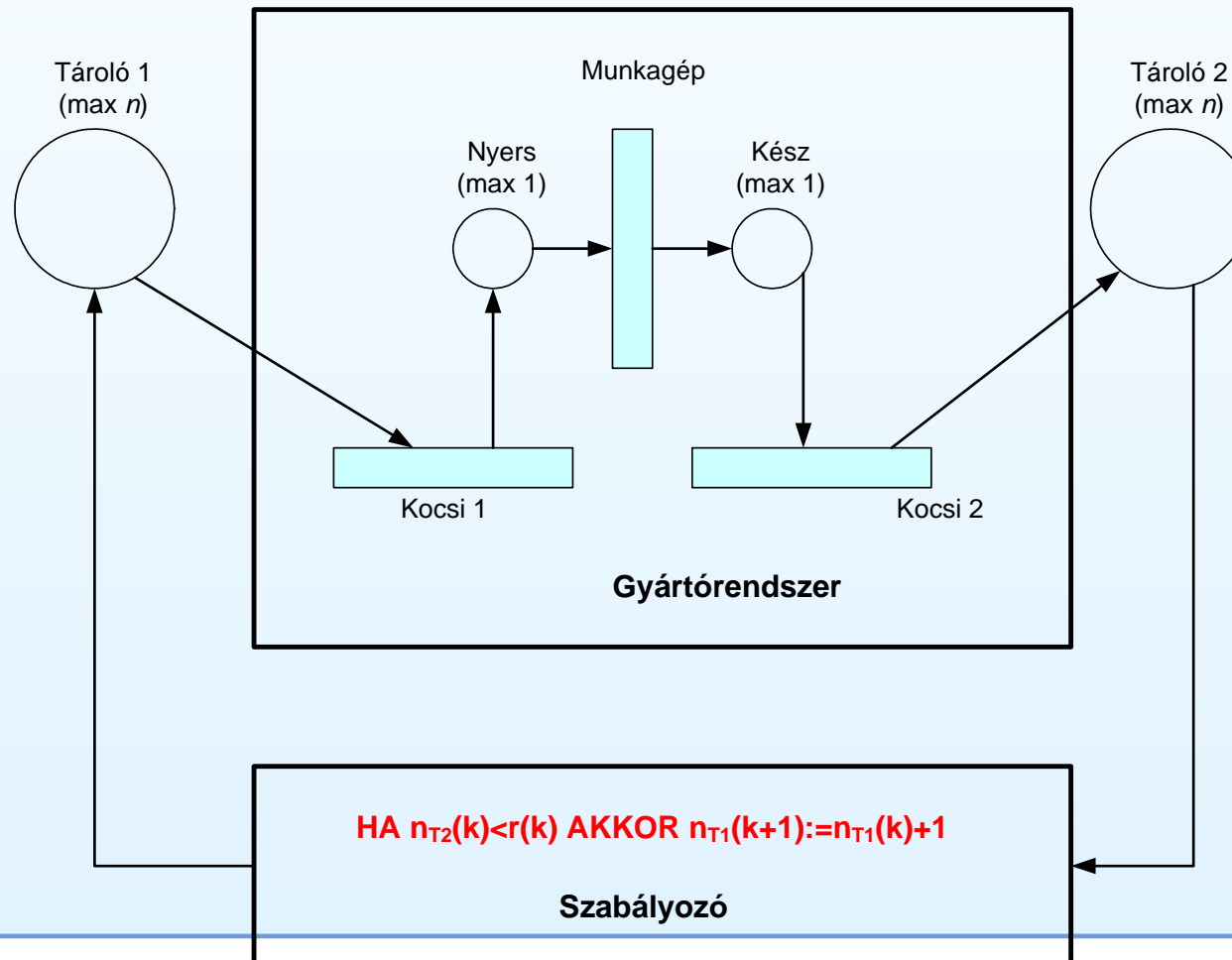
Állapotok: munkadarabok száma a "Nyers" és "Kész" tárolókon

n_N, n_K

Egyszerűbb gyártórendszer szabályozás

Szabályozási cél: 10 percenként egy tál készüljön el
(mintavételi idő 10 perc)

Kimenet visszacsatolós szabályozó

Egy bemenetű egy kimenetű (SISO) szabályozók

Egy rendszer bemenet kiszámítása egy rendszer kimenet visszacsatolásával

Jelek:

- szabályozott jellemző (rendszer kimenet): $y(t)$
- referencia jel : $r(t)$
- beavatkozó változó (rendszer bemenet): $u(t)$

Leggyakrabban: **PID szabályozó**

$$u(t) = C_P(y(t) - r(t)) + C_I \int_0^t (y(\tau) - r(\tau))d\tau + C_D \frac{d(y(t) - r(t))}{dt}$$

Dinamikus kimenet visszacsatolás

Szervo-szabályozás: az $r(t)$ referencia jel *időfüggő*

Operátori eljárások

Operátori eljárások

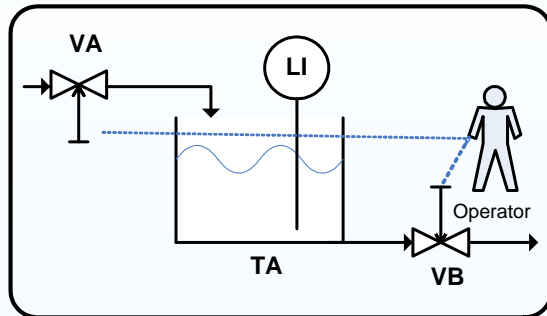
Diszkrét, soros és párhuzamos lépéseket is tartalmazó vezérlési műveletek

Fajtái:

- indítási, leállítási, üzemmód-váltási
- biztonsági
- szabályozási

Elemi: diszkrét lépések

Egy egyszerű operátori eljárás

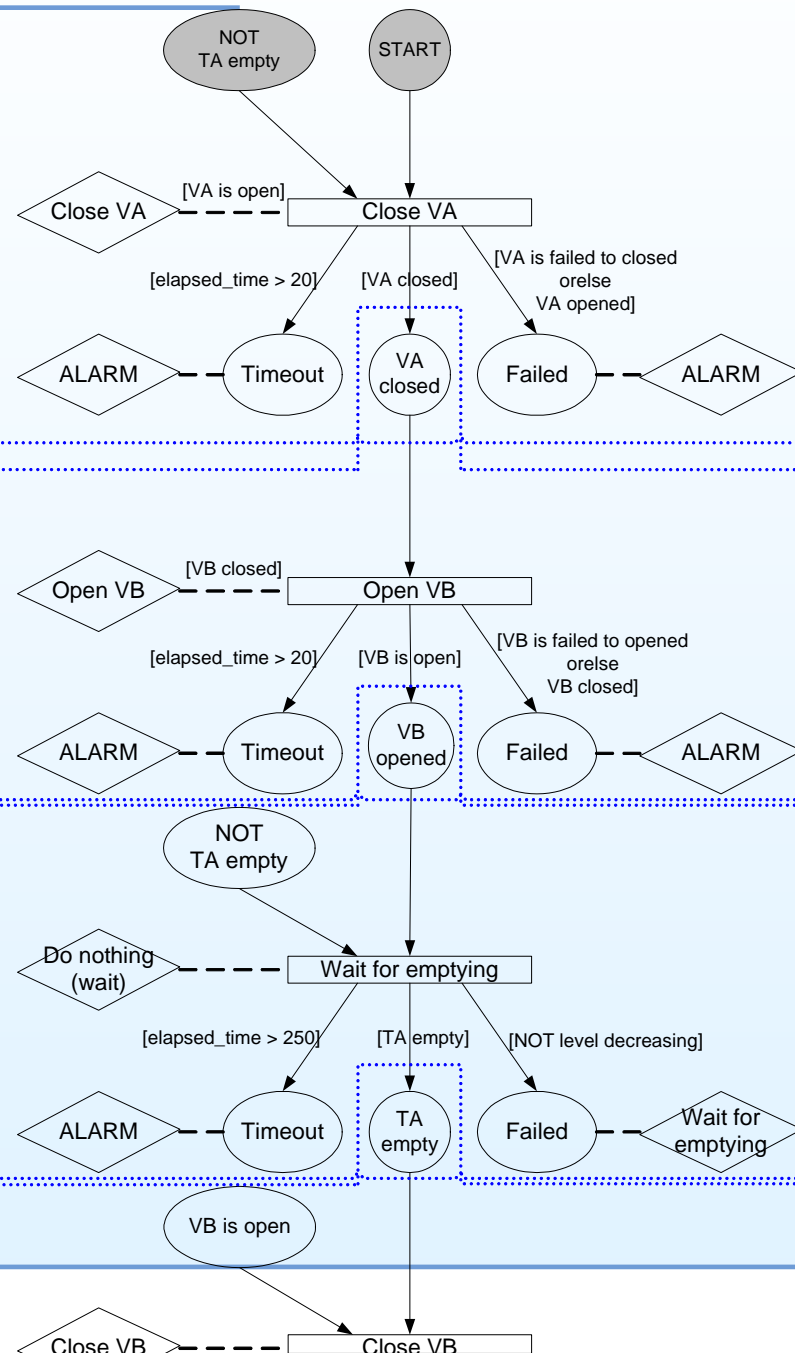
Procedure

Empty the tank TA for maintenance

Steps:

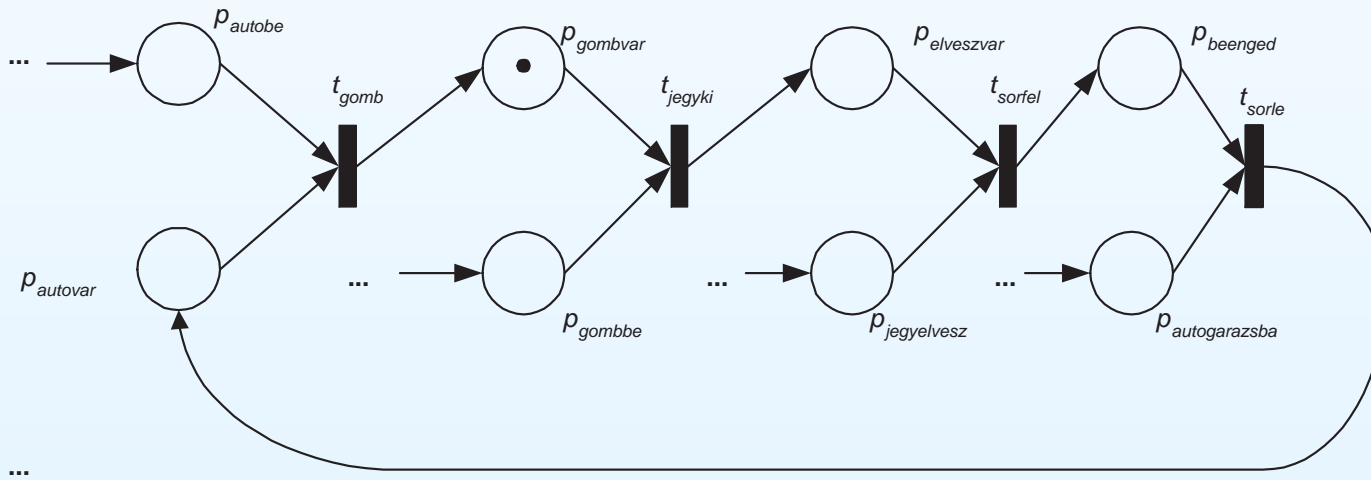
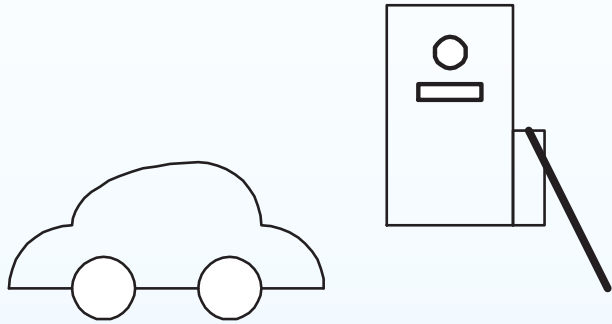
1. Close valve VA
2. Open valve VB
3. Check level decreasing in every 30 timestep (i.e. wait for emptying)
4. If tank TA is empty, close valve VB

* If anything goes wrong ring an ALARM

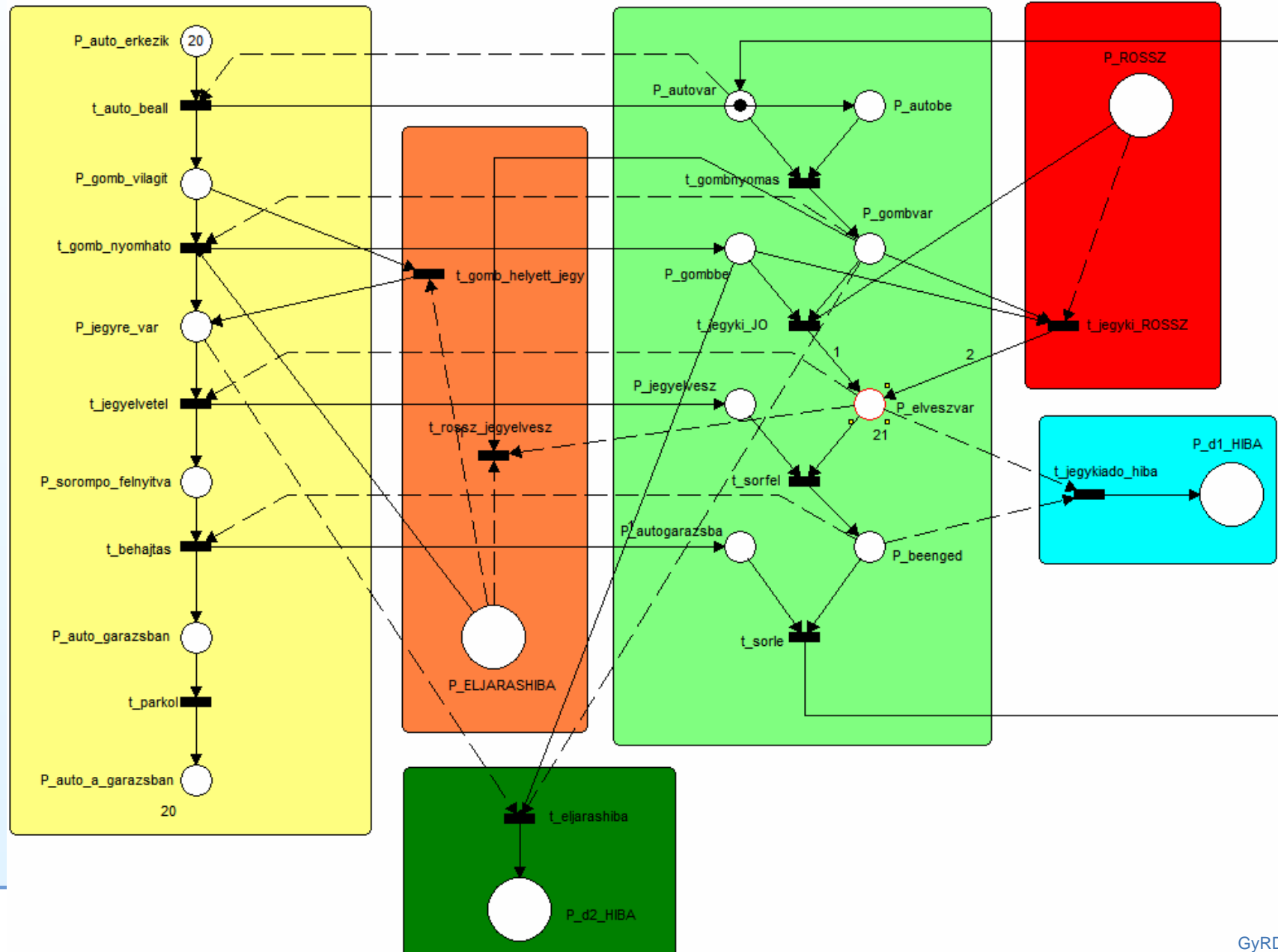

Garázskapu példa

Garázskapu operátori eljárással

Edény gyártórendszer példa

Milyen operátori eljárással lehetne folyamatosan edényeket gyártani?

Adjunk példát kimenet és állapot visszacsatolásos szabályozóra!

